

УДК 347.1

**ПРІОРИТЕТНІ ВЕКТОРИ
МОДЕРНІЗАЦІЇ
НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ**

Володимир КОРОЛЬ

доктор юридичних наук, старший
науковий співробітник, завідувач відділу

Науково-дослідний інститут приватного
права і підприємництва імені академіка
Ф. Г. Бурчака НАПрН України (Київ)

<https://orcid.org/0000-0003-3573-3426>

Анна КОРОЛЬ

провідний науковий співробітник

Комунальна науково-дослідна установа
«Науково-дослідний інститут соціально-
економічного розвитку міста» (Київ)

<https://orcid.org/0009-0007-3868-1736>

Статтю присвячено соціально та економічно значущій проблематиці нормативно-правового забезпечення соціального підприємництва в Україні, яка досліджується у концептуальній площині на різних рівнях правового регулювання відповідних суспільних відносин.

Враховуючи об'єктивну детермінанту, основна увага у статті акцентується на підзаконних нормативно-правових актах Президента України та Уряду України, а також програмах підтримки соціального підприємництва на місцевому рівні. Такий підхід зумовлено прогалиною у законодавстві України внаслідок відсутності окремого закону або цілісної системи норм у кодифікованих та спеціальних законодавчих актах. Укази Глави держави визначають середньострокові та довгострокові стратегічні цілі у межах, зокрема, Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на

UDC 347.1

**PRIORITY VECTORS OF
MODERNISATION OF
REGULATORY AND LEGAL
SUPPORT FOR SOCIAL
ENTREPRENEURSHIP
IN UKRAINE**

Korol, Volodymyr I.

Doctor of Law Sciences, Senior Researcher,
Head of the Department

Academician F.H. Burchak Scientific Research
Institute of Private Law and Entrepreneurship
of the NALS of Ukraine (Kyiv)

Korol, Anna O.

Leading Researcher

Scientific and Research Institute of Social and
Economic Development of the City (Kyiv)

The article is devoted to the socially and economically significant issues of regulatory and legal support of social entrepreneurship in Ukraine which are researched in the conceptual manner at different levels of legal regulation of relevant social relations.

Due to the objective determinants, the article focuses on the by-laws of the President of Ukraine and the Government of Ukraine as well as on the programmes for supporting social entrepreneurship at the local level. This approach is caused by a gap in Ukrainian legislation due to the absence of a separate law or an integral system of rules in codified or special legislative acts. The decrees of the Head of State define medium- and long-term strategic goals within the framework of, among others, the National Strategy for Promoting the Development of Civil Society in Ukraine for 2021-2026 and the system of sustainable development goals of Ukraine for the period

2021-2026 роки, системи цілей сталого розвитку України на період до 2030 року.

У свою чергу, нагальна необхідність розв'язання найбільш гострих соціальних проблем, у тому числі, в умовах дії правового режиму воєнного стану, вимагала прийняття Кабінетом Міністрів України цілої низки підзаконних актів, які розглядаються у статті, оскільки заслуговували на увагу. Так, найбільш вагомі акти Уряду України у сфері соціального підприємництва стосуються як загальних підходів у межах Концепції реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року, так і проблем та перспектив запровадження конкретних механізмів підтримки суб'єктів соціального підприємництва, зокрема, фінансово-кредитних, податкових.

Особливу увагу в статті приділено концептуально-правовим підходам у чинних нормативно-правових актах та зареєстрованому у Парламенті України законопроекті, розробленого для пом'якшення суспільно значущої проблеми працевлаштування осіб, які належать до соціально незахищених верств населення, насамперед, осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб.

Україна є не єдиною державою, щодо яких Європейським Союзом реалізується політика Східного Партнерства та в якій відсутній системний підхід до законодавчого забезпечення соціального підприємства. У такому контексті заслуговували на розкриття загальні підходи у законодавстві Республіки Молдова, яка може вважатись позитивним прикладом щодо запровадження законодавчих новел у сфері соціального підприємства у цілому та певних видів суб'єктів приватного права у цій сфері діяльності, зокрема, «соціальних підприємств» та «інтеграційних соціальних підприємств».

У методологічній та структурній площині статтю побудовано від окремого до загального, внаслідок чого внутрішньодержавні проблеми та підходи України розглядаються у більш широкій системі координат у контексті найсучасніших підходів ООН до сфери соціального під-

up to 2030.

In turn, the urgent need to address the most pressing social challenges, including in the context of the martial law regime, required a number of bylaws to be adopted by the Cabinet of Ministers of Ukraine that are discussed in this article. Thus, the most significant acts of the Government of Ukraine in the field of social entrepreneurship relate to both general approaches within the framework of the Concept of Implementation of the State Policy in the Field of Promoting the Development of Socially Responsible Business in Ukraine for the Period up to 2030 and the problems and prospects for introducing specific mechanisms to support social entrepreneurship, in particular, financial, credit, and tax mechanisms.

The article pays special attention to the conceptual and legal approaches in the effective legal acts and the draft law registered in the Parliament of Ukraine to address the socially significant issue of employment of certain categories of socially vulnerable groups of the population, primarily, persons with disabilities and internally displaced persons.

Ukraine is not the only country involved in the field of Eastern Partnership Policy implemented by the European Union and which lacks a systematic approach to legislative support for social entrepreneurship. In this context, the key approaches in the legislation of the Republic of Moldova can be considered a positive example of the introduction of legislative innovations on social entrepreneurship as a whole and certain types of private law entities in this field of activity, in particular, “social enterprises” and “integration social enterprises” deserve to be disclosed.

In both methodological and structural terms, the article is built from the particular to the general, and as a result, the domestic problems and approaches of Ukraine are considered in a broader framework in the context of the most modern UN approaches to social entrepreneurship, the publications of international organisations, in particular, the OECD and the OSCE, which relate to both the general principles of social entre-

приємництва, розробок міжнародних організацій, зокрема, ОЕСР та ОБСЄ, які стосуються як загальних засад соціального підприємництва, європейських трендів, так й проблем і викликів в цій сфері у України та рекомендацій щодо їх подолання заради суспільного блага.

Ключові слова: соціальне підприємництво, соціальне підприємство, підзаконні нормативно-правові акти, воєнний стан

preneurship, European trends, and problems and challenges in this area in Ukraine and recommendations for their overcoming for the public good.

Keywords: social entrepreneurship, social enterprise, bylaws and regulations, martial law

Відповідно до Конституції України, наша держава проголошується не лише правовою, а й соціальною. Водночас, рівень виконання державою іманентної соціальної функції протягом багатьох років незалежності свідчить, що без залучення суб'єктів приватного права рівень життя та перспективи значного кола громадян України, які належать, насамперед, до соціально незахищених верств населення, зберігатиме тенденцію до погіршення.

У такому загальному контексті одним із пріоритетних векторів модернізації законодавства України можна вважати сферу соціального підприємництва. Зазначений вектор набув актуальності ще до масштабної зовнішньої збройної агресії проти України у лютому 2022 року. Водночас, відсутність особливого прогресу у сфері законотворення суттєво загострюватиме проблеми розвитку та підтримки соціальних підприємств на загальнодержавному рівні також у пост-воєнний період.

Наведене зумовлює мету даної статті, яка стане однією у межах циклу наукових робіт з проблематики правового забезпечення соціального підприємництва та полягає у визначенні загальних концептуально-правових засад і особливостей нормативно-правового регулювання відносин у сфері соціального підприємництва в Україні на нинішньому етапі у контексті сучасних підходів, розроблених у межах певних міжнародних організацій та імplementованих у законодавстві інших країн у межах політики Східного партнерства ЄС.

Для досягнення мети статті доцільним вбачається звернення, зокрема, до нормативно-правових актів України, програм підтримки соціального підприємництва на місцевому рівні, концептуальних розробок у межах Організації безпеки і співробітництва в Європі, Організації економічного співробітництва і розвитку, законодавства Республіки Молдова, наукових досліджень вітчизняних та іноземних фахівців у сфері соціального підприємництва, зокрема, Андрощука Б., Корнецького А., Джулії Нері-Кастракане (Giulia Neri-Castracane).

На нинішньому етапі у законодавстві України відсутнє офіційне автентичне тлумачення поняття «соціальне підприємство», яке б синтезувало ознаки, кожна з яких є необхідною, а сукупність – достатньою для визнання суб'єкта економічної діяльності саме соціальним підприємством. Похідними від цієї концептуально-правової прогалини є відсутність законодавчо визначених загальних кваліфікуючих критеріїв або спеціальної організаційно-правової форми, цілісної системи засобів державної підтримки у сферах оподаткування, кредитно-фінансових відносин, державних закупівель тощо. Так, зокрема, за відсутності спеціальних норм, вітчизняні суб'єкти господарювання, соціальна компонента в діяльності яких є очевидною, наприклад, піцерія *Pizza Veterano*, створено в організаційно-правовій формі, передбаченій для орієнтованого на одержання прибутку підприємницького товариства з обмеженою відповідальністю.

Наведені констатації правової дійсності в Україні, водночас, навряд чи варто тлумачити у надмірно критичній площині щодо, наприклад, невідповідності України сучасним європейським трендам. Не обмежуючись у межах дослідження лише аналізом законодавства держав – членів Європейського Союзу, заслуговують на увагу положення хронологічно останнього глибокого порівняльно-правового дослідження професорки Університету Женеви Джулії Нері-Кастракане. Вона підкреслює, що, відповідно до законодавства Швейцарії, не всі організаційно-правові форми можуть поєднувати мету одержання прибутку із соціальною

метою під час здійснення економічної діяльності. Так, зокрема, асоціаціям та кооперативам заборонено мати мету одержання прибутку, водночас є ціла низка характерних для Швейцарії організаційно-правових форм, у тому числі, товариство з обмеженою відповідальністю, в яких можуть створюватись та функціонувати юридична особа з подвійною метою (комерційною та соціальною) [1, с. 41].

Наявність відповідних прогалин на рівні закону України зумовлює необхідність звернення до рівня підзаконних актів. Так, зокрема, у 2020 році Кабінетом Міністрів України було прийнято розпорядження № 66-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року». Метою зазначеної Концепції є створення нормативно-правової бази та здійснення заходів для впровадження міжнародних стандартів ведення соціально відповідального бізнесу в діяльність суб'єктів господарської діяльності для забезпечення сталого розвитку України та підвищення суспільного добробуту.

Поряд із загальновідомим релевантним Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», заслуговує на увагу інший указ Глави держави від 27 вересня 2021 року № 487/2021 «Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки». Положення останнього указу знайшли подальшу конкретизацію у розпорядженні Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2023 р. № 160-р «Про затвердження плану заходів до 2024 року щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки». У зазначеному розпорядженні Уряду України визначено пріоритетні напрями, до яких віднесено також стимулювання участі інститутів громадянського суспільства в соціально-економічному розвитку України. При цьому стратегічними завданнями є розвиток соціального підприємництва шляхом:

- створення сприятливих умов для розвитку соціального підприємництва як медіатора розв'язання суспільних проблем;
- сприяння просуванню та заохоченню соціальних змін і позитивних моделей поведінки шляхом розширення мікрофінансових стимулів для соціального підприємництва;
- створення гнучких та ефективних податкових умов для ведення соціального підприємництва.

До широкого переліку соціально значущих проблем на сучасному етапі ведення військових дій на території України можна віднести працевлаштування внутрішньо переміщених осіб та осіб з інвалідністю, кількість яких зростає. Для підвищення матеріальної зацікавленості у роботодавців вступати у трудові правовідносини із зазначеною категорією осіб, запроваджено механізм компенсації витрат на оплату праці за їх працевлаштування, що передбачено постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 331.

Окремі аспекти працевлаштування людей з інвалідністю визначено Законом України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» № 876-ХІІ від 21.03.91. Так, зокрема, встановлено норматив робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю у розмірі 4 відсотки середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік, а якщо працює від 8 до 25 осіб – у кількості одного робочого місця. Також ст. 141 Закону встановлено право на пільги із сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) відповідно до законів України з питань оподаткування для підприємств та організацій громадських об'єднань осіб з інвалідністю для підтримки самозайнятості таких осіб.

З метою підвищення рівня працевлаштування осіб з інвалідністю на сьогодні Верховною Радою України прийнято за основу та готується до другого читання проєкт Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прав осіб з інвалідністю на працю [2]. На відміну від чинного закону є ідея встановити обов'язок роботодавців щомісяця сплачувати внесок на підтримку працевлаштування осіб з інвалідністю, якщо середньооблікова кількість осіб штатного облікового складу за місяць, за який сплачується внесок, становить 8 і більше працівників.

Законопроектом також передбачено запровадження певних пільг для роботодавців, які пра-

цевлаштовують у себе осіб з інвалідністю, а саме право на: дотації та/або компенсації витрат за рахунок коштів державного цільового фонду соціального захисту осіб з інвалідністю за проведені заходи розумного пристосування; фінансові гарантії (компенсації, допомоги, інші виплати), що передбачені суб'єктам господарювання у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю відповідно до Закону України «Про зайнятість населення»; дотації та компенсації витрат за рахунок коштів державного цільового фонду соціального захисту осіб з інвалідністю за організацію професійного навчання працівників – осіб з інвалідністю відповідно до законодавства про професійний розвиток.

Новелою законопроекту може стати надання роботодавцям можливості за певних умов набувати статус підприємства / підприємця трудової інтеграції осіб з інвалідністю або засновувати підприємства захищеного працевлаштування, що здійснюють некомерційну господарську діяльність. Такі підприємства отримують права на пільги із сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), на отримання позик, поворотної та безповоротної фінансової допомоги, дотацій. Засновниками таких підприємств можуть бути фізичні або юридичні особи, незалежно від їхньої організаційно-правової форми, форми власності та підпорядкування, у тому числі, громадські об'єднання.

Із наведеними вище нормативно-правовими актами нерозривно пов'язана постанова Кабінету Міністрів України від 6 червня 2023 р. № 568, відповідно до якої тлумачити термін «роботодавець» необхідно згідно із нормами, закріпленими у Податковому кодексі України. У пп. 14.1.222. п. 14.1 ст. 14 цього кодифікованого нормативно-правового акту міститься офіційне автентичне тлумачення, відповідно до якого роботодавцем визнається як юридична особа (а також її представництво, філія або інший відокремлений підрозділ), так і самозайнята фізична особа, яка використовує найману працю інших осіб на підставі укладених трудових договорів (контрактів) та несе обов'язки із сплати їм заробітної плати, а також нарахування, утримання та сплати податку на доходи фізичних осіб до бюджету, нарахувань на фонд оплати праці.

Можливо, запропоновані Урядом України умови можуть вважатись недостатніми, оскільки компенсація надається у сумі мінімальної заробітної плати протягом двох місяців з моменту працевлаштування. Водночас, в умовах обмеженості ресурсів держави у цілому та Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття зокрема, такі кроки Уряду заслуговують на підтримку та збереження у період післявоєнного відновлення.

Серед держав, до кола яких входить Україна, щодо яких Європейським Союзом реалізується політика Східного партнерства, відносини щодо соціального підприємництва та соціальних підприємств на законодавчому рівні на прийнятному рівні реалізовано, насамперед, у Молдові.

Так, у 2017 році було внесено цілу низку змін та доповнень до нормативно-правових актів, зокрема, до Закону Республіки Молдови «Про підприємництво та підприємства». У ст. 362 цього Закону закріплено дефініції, які містять ознаки, що диференціюють два види підприємств, а саме «соціальне підприємство» та «інтеграційне соціальне підприємство» [3]. Отже, соціальним визнається підприємство створене громадськими об'єднаннями, фондами, релігійними культами, приватними установами або фізичними особами, яке здійснює діяльність у сфері соціального підприємництва з метою розв'язання соціальних проблем в інтересах суспільства. У свою чергу, метою створення інтеграційних соціальних підприємств є створення робочих місць та працевлаштування, головним чином, соціально вразливих верств населення.

Узагальнюючи основні концептуальні засади соціального підприємництва, які закріплено на законодавчому рівні у Республіці Молдова у різних нормах, можна зазначити таке. Соціальне підприємництво визнається одним із видів підприємництва, основною метою якого є розв'язання соціальних проблем в інтересах суспільства, спрямоване на покращення умов життя та надання перспектив для осіб із вразливих верств населення шляхом зміцнення економічної та соціальної згуртованості.

Питання сприяння заохоченню соціальних змін шляхом, зокрема, розширення мікрофінансових стимулів для соціального підприємництва варто розглядати у більш широкому контексті задекларованої державної підтримки підприємництва в Україні.

Одним із основних у цій сфері можна вважати Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» № 4618-VI від 22.03.2012. У зазначеному законі до основних видів державної підтримки віднесено фінансову підтримку, яка є одним із елементів поряд із інформаційною, консультаційною (у тому числі у науково-інноваційній сфері, промислового виробництва), експортно орієнтованою, освітньо-управлінською, кадровою.

Перелік основних видів фінансової підтримки держави не є вичерпним, до нього віднесено:

1) часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, що надаються на реалізацію проектів суб'єктів малого і середнього підприємництва;

2) часткова компенсація лізингових, факторингових платежів та платежів за користування гарантіями;

3) надання гарантії та поруки за кредитами суб'єктів малого і середнього підприємництва;

4) надання кредитів, у тому числі мікrokредитів, для започаткування і ведення власної справи;

5) надання позик на придбання і впровадження нових технологій;

6) компенсація видатків на розвиток кооперації між суб'єктами малого і середнього підприємництва та великими підприємствами;

7) фінансова підтримка впровадження енергозберігаючих та екологічно чистих технологій.

У контексті співвідношення загального та окремого заслуговує на увагу постанова Кабінету Міністрів України від 21 червня 2022 р. № 738 «Деякі питання надання грантів бізнесу». Цією постановою затверджено чотири порядки надання грантів, одним із яких є порядок їх надання на створення або розвиток власного бізнесу учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їх сімей.

До позитивних прикладів заходів на рівні місцевих територіальних громад можна віднести Програму розвитку соціального підприємництва на території Вінницької міської ОТГ на 2020–2022 роки, затверджену рішенням Вінницької міської ради від 22.05.2020 № 2230 [4], Програму розвитку соціального підприємництва в Івано-Франківській міській територіальній громаді на 2021-2023 рр. [5].

Розглядаючи проблематику статті у методологічній площині від конкретного до загального, варто зазначити наступне.

На універсальному багатосторонньому рівні заслуговує на увагу концептуальний підхід ООН, відображений у квітневій резолюції 2023 р. Його сутність полягає у тому, що ООН закликає держави-члени просувати та впроваджувати національні, місцеві та місцеві та регіональні стратегії, політику і програми, спрямовані на підтримку і зміцнення соціальної та солідарної економіки як можливої моделі сталого розвитку. При цьому до пріоритетів та основних інструментів державної політики рекомендується відносити забезпечення стимулів як фіскальних, так і у сфері державних закупівель, посилення підприємництва та підтримки бізнесу, в тому числі шляхом полегшення доступу суб'єктів соціальної економіки та економіки солідарності до фінансових послуг і фінансування [6].

У грудні 2021 року Європейською Комісією було представлено план дій для розвитку соціальної економіки, яка має «працювати для людей» [7] та розглядається як ключовий драйвер соціального та економічного розвитку. Сучасними пріоритетами економічної політики Європейського Союзу є посилення екологічної та цифрової складових.

Проблеми системного розуміння в Україні сутності основних компонентів концепції, які мають спільний знаменник «соціальний» – соціальної економіки, соціального підприємництва, соціальних підприємств не є аномальним явищем, оскільки є характерним, як мінімум, також для 10 держав – членів ЄС. У цілому в ЄС «Органи державної влади не повною мірою використовують наявні можливості сприяння доступу соціальних підприємств до державних закупівель або фінансування, а також гнучкості згідно з діючими правилами державної допомоги ЄС. Вони недостатньо зрозумілі і слід визнати, що суб'єкти соціальної економіки стикаються з труднощами у розвитку та розширенні своїх масштабів» [там само].

У межах Європейського Союзу адаптація політики та законів до потреб соціальної економіки визнається складним завданням через різноманітність різних суб'єктів та альтернативних бізнес-моделей, які її складають, а також різноманітність секторів, в яких вони працюють [8, р. 4].

Узагальнюючи сучасні глобальні тренди нормотворчої діяльності у сфері соціальної економіки, ОЕСР дійшла висновку, що правова база може як створити важливі можливості для її розвитку, так і виступати стримуючим чинником.

Так, у позитивній площині сприятливі норми здатні допомогти підвищити прозорість через юридичне визнання суб'єктів соціальної економіки, сприяючи їхньому виходу на нові ринки, доступу до фінансування та державної підтримки, а також розробці системи цільових заходів державної політики, у тому числі, податкових, нефінансових. У свою чергу, не належний рівень розробки та реалізації законодавчих засад здатен виступати бар'єром для інновацій, створення певних видів суб'єктів соціальної економіки, їх участі в певних сферах діяльності (що може зумовлювати обмеження сфери лише окремими сферами, наприклад, соціальних послуг) [9].

Визначаючи перспективи удосконалення регуляторного середовища в Україні у сфері соціального підприємництва, у дослідженні Андрощука Б. та Корнецького А. містяться важливі висновки, які стосуються певних ризиків, яка носить, скоріше, системний характер. Так, зокрема, увага авторів концепції акцентується на певному негативному тренді, який полягає у тому, що екосистема соціального підприємництва, яка перебуває у фазі динамічного та, водночас, нестабільного, становлення, повністю покладається на міжнародних донорів, що є недостатнім. Тому, для сприяння Українській державі у розвитку цієї суспільно значущої необхідним є також залучення незалежних національних та транснаціональних донорів. Ключовий висновок сформульовано таким чином, що: «В іншому випадку існує ризик того, що розвиток соціального підприємництва призупиниться або згорнеться, як тільки міжнародна підтримка буде припинена» [10].

Міжнародною робочою групою «Розвиток законодавства у галузі соціального підприємництва» під егідою ОБСЄ було розроблено проект концепції розвитку соціального підприємництва в Україні. Одним із ключових підходів цього проекту, який створює підґрунтя для подальшого змістовного обговорення, є запропонований єдиний підхід щодо визначення соціального підприємництва. Так, соціальним підприємництвом пропонується визнати підприємницьку діяльність суб'єкта господарювання, яка відповідає наступним критеріям:

- соціальна мета діяльності суб'єкта господарювання має бути закріплена в його установчих документах або у договорах чи інших документах, що підтверджують соціальну мету його діяльності;

- суб'єкт господарювання:

а) частково або повністю спрямовує свій прибуток (дохід) на соціальну мету, провадить свою діяльність із соціальною метою, надає свої товари, роботи, послуги із соціальною метою, працевлаштовує осіб, що належать до вразливих категорій населення;

б) добровільно публічно звітує не рідше ніж один раз на рік про результати свого соціального підприємництва відповідно до визначених ним показників та прогнозованих результатів;

в) дотримується демократичної форми управління (для юридичних осіб) або спрямовує частково чи повністю свій прибуток (дохід) на соціальну мету до суб'єкта, який здійснює діяльність з такою метою та дотримується демократичної форми управління [11].

Підводячи підсумок викладеному вище, можна зробити висновок, що на нинішньому етапі Україна здійснює фрагментарні заходи у сфері соціального підприємництва на рівні підзаконних нормативно-правових актів та місцевих програм його підтримки. Така ситуація є наслідком відсутності цілісної стратегії законодавчого забезпечення сфері соціального підприємництва на загальнодержавному рівні у цілому та запровадження механізмів його підтримки у сферах оподаткування, доступу до фінансування, державних закупівель зокрема.

Беручи до уваги загальний, у тому числі, європейський тренд посилення соціальної складової економічної політики держав та їх інтеграційних об'єднань увагу у межах наступних

досліджень доцільно сфокусувати на проблематиці удосконалення регуляторного середовища для малого і середнього підприємництва, соціально відповідального бізнесу.

Посилання:

1. Neri-Castracane G. Sustainable purpose-driven enterprises: Swiss legal framework in a comparative law perspective University of Geneva. May 22, 2023. URL.: https://www.unige.ch/droit/files/7516/8621/2496/Sustainable_purpose-driven_enterprises-final.pdf.
2. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прав осіб з інвалідністю на працю. № 5344-д від 18.11.2022. URL.: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40853>.
3. О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты: Закон Республики Молдова № 223 от 2 ноября 2017 года. Monitorul Oficial N 411-420 от 24 ноября 2017 года.
4. Про затвердження Програми розвитку соціального підприємництва на території Вінницької міської ОТГ на 2020 – 2022 роки: Рішення Вінницької міської ради від 22.05.2020 № 2230. URL.: <http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/2230-22-05-2020.pdf>
5. Програма розвитку соціального підприємництва в Івано-Франківській міській територіальній громаді на 2021-2023 рр. Виконавчий комітет Івано-Франківської міської ради. URL.: <http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/SocialEntrepreneurshipDevProg-IF.pdf>
6. UN Promoting the social and solidarity economy for sustainable development. United Nations A/77/L.60 General Assembly 27 March 2023. Seventy-seventh session Agenda item 18 Sustainable development. URL.: <https://unsse.org/wp-content/uploads/2023/04/A-77-L60.pdf>.
7. Building an economy that works for people: an action plan for the social economy. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic And Social Committee and the Committee of the Regions. Brussels. 9.12.2021 COM(2021) 778 final. URL.: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=24986&langId=en>.
8. Proposal for a Council Recommendation on developing social economy framework conditions. Strasbourg, 13.6.2023 COM(2023) 316 final. URL.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3188.
9. Policy Guide on Legal Frameworks for the Social and Solidarity Economy. OECD. March 20, 2023. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/9c228f62-en/index.html?itemId=/content/publication/9c228f62-en>
10. Androshchuk B., Kornetskyu A. Social Entrepreneurship in Ukraine: An Effective Tool for Overcoming Challenges? Ukraine-Analysen Nr. 210 (13.12.2018). URL.: https://socialbusiness.in.ua/knowledge_base/social-entrepreneurship-in-ukraine-an-effective-tool-for-overcoming-challenges/.
11. Концепція розвитку соціального підприємництва в Україні (проект). Робоча група «Розвиток законодавства у галузі соціального підприємництва» в рамках проекту Координатора проектів ОБСЄ в Україні «Запобігання торгівлі людьми в Україні шляхом посилення економічних можливостей представників груп ризику». URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/e/6/417257.pdf>.

Статтю було подано	03.07.2023	The article was submitted
Статтю було доопрацьовано	21.07.2023	The article was revised
Статтю було прийнято	25.07.2023	The article was accepted